

DERNEK BAŞKANINDAN...

Değerli Meslektaşlarım,

Bilimin ne kadar yavaş ilerlediğini, nasıl yanlış bilgilendirmeler içerdiğini görmek için önünüzdeki derginin konusuna, yani ön çapraz bağ (ÖÇB) rekonstrüksiyonuna bakmak yeterli. Fazla geriye gitmeye gerek yok; son 20 yılı tarafsız bir gözle mercek altına almakla önemli dersler çıkarabiliriz.

Kanıtlarım yok ama ÖÇB rekonstrüksiyonunun son 20 yılını gözden geçirdiğimde endüstrinin ve “bilimsel medya”nın bizlere sunulan bilgi üzerinde etkisi olabilir mi diye düşünmeden edemiyorum doğrusu. Kısaca açıklamaya çalışayım. İçeriği bu sayıdaki yazımın giriş bölümünde daha detaylı olarak bulabilirsiniz.

2000 yılına girerken neredeyse tartışmasız diyebileceğimiz tek rekonstrüksiyon yöntemi izometrik (transtibial, non-anatomik) teknik idi. Yeni bin yılın başında ÖÇB'nin anatomisi adeta yeniden keşfedilerek, bağın iki ayrı banttıan oluşturduğu öne sürüldü. O zamana kadar anteromedial bandın (AMB) rekonstrükte edilmekte olduğu, detaya girmeyeceğim, posterolateral bandın da (PLB) rekonstrükte edilmesi gerektiği bazıları tarafından vurgulanmaya başladı. Bu bilgi yanlıştı, zira o ana dek yapılagelen izometrik teknik AMB rekonstrüksiyonu değildi. Çift bant rekonstrüksiyonu önce non-anatomik, sonrasında ise bazı biyomekanik ve klinik çalışmalarla desteklenerek anatomik olarak yapılip yaygınlaşmaya başladı. Anatomik çift bant tekniğinin izometrik (non-anatomik tek bant) tekniğe üstünlüğüne dair pek çok makale üst düzey dergilerde yer aldı. Bu arada, az sayıda olmakla birlikte bu tekniğin izometrik yöntemden üstün olmadığını gösteren çalışmalar da görüldü ama pek dikkate alınmadılar. Bazı meslektaşlarımız, tekniği popülerize eden ekipten daha çok “çift bantçı” oldular. O kadar ki bir meslektaşımız bir toplantıda şöyle diyebildi: *“Çift bant yapmanın tek nedeni teknik yetersizliktir”*.

Anatomik çift bant yönteminin 2005–2010 yılları arasındaki hızlı yükselişi sürerken, anatomik tek bant rekonstrüksiyonu fikrinin doğuşuna tanık olduk. Zamanla, anatomik tek bant ve anatomik çift bant tekniklerini kıyaslayan pek çok çalışmada, iki teknik arasında fark olmadığı bildirilmeye başlandı. Femoral tünelin yerleşiminin önemini burada anımsatmak isterim. Bu dönemde anatomik olarak belirlenen ve yaygın olarak kullanılan femoral nokta aslında çok inferiorıda idi (90° fleksiyondaki dizde); bu, kısa süre sonra anlaşılacaktı. Bu hatalı femoral yerleşimin o dönemde genel kabul görmüş olması da ilginçtir.

2010–2015 yılları arasında, anatomik çift bant rekonstrüksiyonunu popülerize eden ekibin de bir çalışmasında göstermesiyle ve klinik uygulama kılavuzlarının işaret etmesiyle, tek ve çift bant rekonstrüksiyonlar arasında fark olmadığı fikri öne çıkmaya başladı.

Aynı dönemde ÖÇB'nin anatomisi bir kez daha keşfedildi; bağın aslında yassı yapıda olup tek banttıan oluşturduğu bir grup araştırmacı tarafından gösterildi ve tibial, femoral yapışma yerleri yeniden tanımlandı. Daha önemli olan, femoral tarafta bu kez de direkt ve indirekt liflerin varlığına dikkat çekildi ve bununla bağlantılı olarak femoral yapışmanın aslında o ana dek bilinenin daha superiorunda olduğu (90° fleksiyondaki dizde) bazılarıncı gösterildi.

Bu dönemde bir başka konu da tartışılmaya başlandı: Femoral tünelin nasıl açılacağı konusu. Burada detaya girmeyim, yazımda söz ettim. Bu konu da bilimin nasıl şekillendiğinin ilginç bir örneğidir aslında. Sonuç olarak şunu belirteyim: Yıllarca incelenmekte olan gözümüzün önündeki bir bağın anatomisinin bu kadar tartışma konusu olabilmesi ve hâlâ tartışmaların sürüyor olması çok ilginçtir. Tekrar başa döneyim; bazı grupların —endüstri ile birlikte olarak veya olmayarak— acaba yanıltıcı yönlendirmeleri mi var sorusu ister istemez aklıma geliyor. Yanlılığı kısa sürede anlaşılın bilgiyi üreten makalelerin önemli dergilerin danışmanları tarafından nasıl basıma kabul edildiği de ayrı bir konu. Endüstri ve bilimsel medyanın daha pek çok alanda etkili olabilme olasılığı ürkütücü.

Bu değerli sayının gerçekleşmesinde emeği geçen herkesi kutlarım.

Saygılarımla,
Dr. Halit Pınar